עולת שבת בשבתו

ת"ת תורה ויראה דרבינו יואל ד'סאטמאר • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • פה ק"ק קרית יואל יצ"ו

בעזהשי"ת — ניטל — שנת תשס"ט לפ"ק

ליקוט מדברי חכמינו ז"ל אודות ה"אותו האיש" ואמונת הנוצרים

קומענדיגן דינסטאג פר' ויחי, איז **"ניטל"**.

וואס איז ניטל? פארוואס מאכט מען ניטל? פארוואס איז דאס פארבינדן מיט די גוי'אישע 'קראצמעך' האגע?

צו פארענטפערן די פראגעס וועלן מיר שילדערן א קאפיטל היסטאריע וואס איז פארגעקומען ביי כלל ישראל אין די צייטן פון צווייטן ביהמ"ק - עטליכע צענדליג יאר נאכן נס חנוכה - וואס איז מלוקט פון מערערע מאמרי חז"ל און ספרי קורות הדורות.

אין יאר **ג' אלפים תרע"א** (סדה"ד) אין די תקופה פונעם צווייטן ביהמ"ק, די צווייטע יאר צו די קעניגרייך פון **ינאי המלך**, איז געבוירן געווארן **ישו בן סטדא** (סוטה מ"ז) צו זיין מוטער **מרים** מגדלת שער נשיא (תוס' חגיגה ד' ע"ב ד"ה הוה, חסרונות הש"ס דף ק"ד ע"ב) אין די שטאט בית לחם (צמח דוד).

דער מאן פון מרים איז געווען **פפוס בן יהודה**, וועלכער איז געווען אינאיינעם מיטן הייליגן תנא **רבי עקיבא** אין תפיסה (ברכות ס"א ע"ב). אבער זי האט מזנה געווען מיט א פארדארבענער מענטש מיטן נאמען יוסף פאנדורא, און ישו איז געווען א ממזר. (עס איז דא אין דעם ענין פארשידענע דעות, ווייל יהושע בן פרחי', דער רבי פון ישו, איז געווען א לאנגע צייט פאר פפוס בן יהודה).

אלס קינד האט מען געזען אויף דעם ישו געוואלדיגע כשרונות, ער איז געווען זייער קלוג און פארשטענדליך, ער איז אבער געווען א געפערליכער אויסווארף, און ווען מען האט אים געטשעפעט איבער זיין יחוס, האט ער באשלאסן מחמת די שאנדע צו אנטלויפן קיין מצרים, און ער איז געגאנגען לערנען אין די ישיבה פון **יהושע בן פרחי'** (סנהדרין ק"ז) וועלכער האט אנגעפירט מיט זיין ישיבה אין מצרים נאכדעם וואס יוחנן-ינאי האט זיך צוקריגט מיט די חכמים און זיי האבן געמוזט אנטלויפן (עי' קידושין דף ס"ו ע"א).

אויסערליך האט ער געצייגט ווי א חשוב'ער תלמיד וואס האט פלייסיג געלערנט, אבער באמת האט ער געהאט שייכות מיט טמא'נע זאכן, און ער האט זיך דארט אין מצרים באשעפטיגט מיט כישוף (שבת ק"ד ע"א).

ווען זיין רבי **יהושע בן פרחי'** איז ארויפגעגאנגען פון מצרים קיין ארץ ישראל, נאכדעם וואס **שמעון בן שטח** האט אים געלאזט רופן אז ער זאל צוריק קומען, איז ער מיטגעגאנגען, אונטערוועגנס זענען זיי איינגעשטאנען אין א אכסניא, ביים געזעגענען האט יהושע בן פרחי' געזאגט "די אכסניא איז זייער שיין", האט ישו געענטפערט "די אויגן פון די בעלת אכסניא זענען רינדיג", הערנדיג די ווערטער האט זיין רבי אויפגעציטערט "רשע! דו קוקסט אויף פרויען?!" און ער האט ארויסגענומען 400 שופרות און ער האט אים ארייגעלייגט אין ח-ר-ם (סוטה מ"ז ע"א, סנהדרין ק"ז ע"ב).

ישו איז געקומען צו זיין רבי עטליכע מאל און געבעטן אז ער זאל אים מוחל זיין, אבער רבי יהושע האט אים נישט געוואלט מוחל זיין, איינמאל איז ער געקומען ווען זיין רבי האט געהאלטן אינמיטן ליינען קרי"ש, און רבי יהושע האט אים שוין געוואלט מוחל זיין, האט ער אים געווינקען מיט די האנט אז ער זאל צו ווארטן ביז ער ענדיגט, האט ישו פארשטאנען אז ער וויל אים נאך אלס נישט מוחל זיין, האט ער גענומען א ציגל און דאס געמאכט פאר א עבודה זרה, און זיך געביקט דערצו. זיין רבי האט אים געזאגט "ישו טו תשובה!" האט ישו געענטפערט "אזוי האב איך פון דיר מקבל געווען אז איינער וואס זינדיגט און מאכט זינדיגן אנדערע, קען שוין נישט תשובה טון!"... (אבות פ"ה י"ח).

ישו איז דעמאלטס ארויסגעגאנגען לתרבות רעה, און ער האט אנגעהויבן צו מאכן כישוף, וואס ער האט מיט א קונץ ארויסגעטראגן פון מצרים, דורכדעם וואס ער האט דאס אויפגעשריבן אויף זיין קערפער (חז"ל אין מס' שבת דף ק"ד ע"ב רופן אים אן דערויף "שוטה היה ואין מביאין ראי' מן השוטים") ער האט באוויזן אותות ומופתים מיט די כוחות הטומאה וואס ער האט געהאט, און ער האט געהעצט אידישע קינדער צו גיין דינען עבודה זרה (ע"ז כ"ז ע"א, סנהדרין ס"ז).

מינות האט א גרויסן כח, און זיין כח הטומאה האט געווירקט און ער האט ליידער נאכגעצויגן נאך זיך א צאל נאכשלעפער וואס זענען נתפעל געווארן פון זיינע קונצן און זיי האבן געגלייבט אין זיינע רייד.

ישו איז געגאנגען נאך ווייטער ער האט פארשפרייט צווישן זיינע אנהענגער אז ער איז א נביא, ער האט געזאגט אז ער רעדט צו כביכול, און אז ער איז א קינד (ר"ל) פון כביכול (עפ"ל) (איגרת תימן להרמב"ם). און אז ער איז משיח, וועגן דעם האט מען אים גערופן **"ישו הנוצרי"** (זיין נאמען איז באמת געווען יהושע, נאר חז"ל רופן אים יש"ו וואס איז ר"ת ימ'ח ש'מו ו'זכרו, כדי מ'זאל נישט ארויסזאגן זיין נאמען, אזוי אויך דער נאמען פון זייער 'חאגע' רופן מען 'קראצמעך' בלשון גנאי) ווייל ער פלעגט אויף זיך ליינען דעם פסוק וואס שטייט אויף משיח "ונצר משרשיו יפרה" (ישעי' י"א א'). ווי אויך האבן אים חז"ל אזוי גערופן, ווייל ער פלעגט אויף זיך זאגן אז ער איז א קינד פון כביכול, האבן זיי דאס מכחיש געווען זאגענדיג אז ער איז א 'נוצר' א געהעריגע מענטשליכע באשעפעניש פונקט ווי א צווייטער.

דאן האט בי"ד גע'פסק'עט אז ער איז מחויב מיתת בי"ד אזוי ווי די הלכה איז ביי א מסית ומדיח פאר עבודה זרה.

אבער עס האט נאך אויסגעפעלט עדות וואס זאלן קומען זאגן פארן בי"ד אז זיי האבן געזען ווי ער איז מסית ומדיח, און וויבאלד ישו איז געווען זייער קלוג, האט ער זיך אכטונג געגעבן אז ער זאל נישט רעדן אין געגנווארט פון 2 מענטשן אויפאמאל, כדי מ'זאל אים נישט קענען מחייב זיין בבי"ד (סנהדרין ס"ז עי' רש"י).

זענען די חכמים געקומען אויף א המצאה, ווען ער איז געווען אמאל אין לוד, האבן זיי ליכטיג געמאכט אין די שטוב וואו ער איז געווען, און 2 ת"ח זענען געווען אין א דערנעבענדיגע טונקעלע שטוב, אזוי אז זיי האבן אים געקענט זעהן און ער האט זיי נישט געקענט זעהן, און זיי האבן געהערט ווי ער רעדט צו א מענטש צו דינען ע"ז, תיכף זענען די חכמים ארויסגעקומען און אים געכאפט און געברענגט צום בי"ד, און עדות געזאגט אז זיי האבן אים געהערט מסיח ומדיח זיין פאר ע"ז.

ערב פסח ג' אלפים תש"ז אלט זייענדיג 36 יאר האט מען אים פארשטיינערט און אויפגעהאנגען ביים בי"ד אזוי ווי די הלכה (סנהדרין ס"ז ע"ב, רמב"ם הל' ע"ז פ"ה ג', סדה"ד ג"א תש"ז). און מ'האט אים באגראבן אין לוד, צוזאמען מיטן האלץ אויף וואס מען האט אים געהאנגען (רמב"ם הל' ע"ז פט"ו ה"ט). צוזאמען מיט אים האט מען גע'הרג'עט 5 מסיתים פון זיינע הויפט אנהענגער, מתאי, נקאי, נצר, בוני, תודה(חסרונות הש"ס סנהדרין מ"ג). דאן איז אונטערגעגאנגען די אנדענק פון ישו הנוצרי, און מ'האט פארגעסן אז אזא טמא'נער פארשוין האט עקזיסטירט, אינצווישן איז ליידער דער בית המקדש חרוב געווארן בעוה"ר, און די אידן זענען אונטערדריקט געווארן אונטער די גוים.

דאן האט מען זיך פלוצלונג דערמאנט אין דעם ישו עס זענען אנגעקומען מענטשן און האבן אנגעהויבן איבערצוחזר'ן די אלטע שקרים וואס ישו פלעגט פארקויפן, און האבן געגומען גלייבן אז ער איז טאקע די אלע זאכן וואס ער האט געזאגט אויף זיך. און האבן געגרינדעט די קריסטליכע רעליגיע (מעיני הישועה להאברבנל מעין י"א תמר י'). די סעקטע איז גערופן געווארן מינים (מי"ן איז ר"ת מ'אמיני י'שו נ'וצרי)

צוויי מענטשן זענען געווען אין שפיץ פון די גלויביגע אין דעם "אותו האיש" (אזוי האבן חז"ל אנגערופן ישו הנוצרי, אדער יאשקע פאנדראק, אויפן נאמען פון זיין טאטן פאנדורא), שאול התרשיש, א תלמיד פון רבן גמליאל הנשיא (איגרת דריב"ז, שכתב בצוואת ר"ג), און דער צווייטער איז געווען שמעון כיפא, דיביידע האבן קיינמאל נישט געזעהן דעם 'אותו האיש', פונדעסטוועגן האבן זיי פארקויפט אויף זיין חשבון אומצאליגע נארישקייטן, שטותים והבלים וואס האט נישט קיין שום האפט, און די נאכשלעפער זייערע האבן דערין געגלייבט. דער 'שמעון' האט זיך באזעצט אין רוים און געגרינדעט די קאטוילישע רעליגיע.

עס איז דא א דעה (וואס ווערט געברענגט אין מחזור ויטרי, און נאך) אז דער שמעון איז געווען א צדיק פון די חכמים, און ער האט מחבר געווען דעם "נשמת כל חי" וואס מיר זאגן יעדן שבת (זיין נאמען אין מרומז צוריקצוועגס אין די אנהייב קאפיטלען פון 'נשמת': נ'שמת, ו'אילו פינו, ע'ד הנה, מ'י ידמה לך, ש'וכן עד). נאר וויבאלד די נוצרים האבן זיך אויסגעמישט צווישן כלל ישראל, האבן חז"ל מורא געהאט אז זיי וועלן נאך קענען האבן אן השפעה אויף אידישע קינדער, האבן זיי געזוכט ווי אזוי מען זאל זיי קענען מרחק זיין, דעריבער האבן זיי מתקן געווען פארשידענע זאכן אז זיי זאלן זיך אפטיילן פון כלל ישראל, ווי צו זאגן ביי שמונה עשרה "ולמלשינים" וכו'. 'וכל המינים כרגע יאבדו' וואס ווי דערמאנט גייט מינים ארויף אויף די נוצרים, און נאכדעם האבן די הייליגע חכמים אריינגעשיקט דעם שמעון צווישן די נוצרים כדי אז ער זאל אוועקרוקן זייער רוה-טאג פון שבת אויף זונטאג, און זיי אסר'ן חתונה צו האבן מיט אידן, און זיי פטר'ן פון אלע מצוות, כדי זיי זאלן גאר שטארק דערווייטערט ווערן פון כלל ישראל.

דער גוי'אישער יאר טאג וואס זיי ציילן (היינט 2009) איז לויט זיי דער טאג וואס דער "אותו האיש" איז געבוירן געווארן, און דער טאג פון זייער חאגע, הערשט א גרויסע טומאה אויף די וועלט, ווייל דער 'אותו האיש' האט אראפגעברענגט שרעקליכע כוחות פון טומאה, וועגן דעם פירט מען זיך ביי אידן אז מען לערנט נישט אין "ניטל" (ניתל איז טייטש דער געהאנגענער).

ווען איז ניטל?

קומענדיגן דינסטאג נאכט געפאלט למספרם יאנואר 6 און מיר האלטן דאן ניטל. מיר ווייסן אבער אז די גוי'אישע 'חאגע' איז געווען באלד צוויי וואכן צוריק, דעם 25'סטן טאג אין דעצעמבער, וואס אסאך קהילות פירן זיך דעמאלטס צו האלטן ניטל, דארף מען פארשטיין אויב איז דער מנהג פון ניטל געוואנדן אין די גוי'אישע חאגע (ווי פריער דערמאנט), פארוואס האלטן מיר ניטל מיט באלד צוויי וואכן שפעטער?

דאס איז באמת פארבינדן מיט א לענגערן קאמפליצירטן חשבון, וואס מיר וועלן דערין נישט אריינגיין, נאר מיר וועלן דאס בארירן אין קורצע ווערטער.

ארגינעל פלעגט אלס זיין די גוי'אישע חאגע 25 טאג אין דעצעמבער, וואס דאן פלעגן זיי גיין אין די תפלות, און דאן געפאלט די 'תקופת טבת'. ווי מיר טרעפן אין די גמרא אין מס' עבודה זרה איז זייער חאגע טאג געווען פארבינדן מיט די תקופה. אין אנדערע ווערטער איז די 'תקופה' וואס דאס איז געווען א זאך וואס איז תלוי אין די מזלות פון די וועלט, געווען פארבינדן מיט דעם דאטום פון דעצ. 25.

אידישע קינדער ציילן דעם יאר לויט די לבנה, חז"ל האבן אראפגעשטעלט א גענויען חשבון ווי א יאר האט 354 טעג, 12 חדשים, טייל זענען 29 טעג טייל זענען 30 טעג, יעדע עטליכע יאר איז דא אן עיבור יאר, און דאס שטימט אקוראט מיטן מהלך פון די מערכת השמים, אז די תקופות השנה שטימט מיט די מועדי וזמני השנה.

די גוים ציילן צו די זון, זייער יאר האט 365 טעג, אבער וויבאלד זיי האבן נישט געהאט קיין פונקטליכן חשבון, עס איז געווען עטליכע שעות א יאר אנדערש פון זייערע חשבונות, איז אין לויף פון הונדערטער יארן געשעהן אז די שעה'ן זענען געווארן טעג, און זיי זענען ווירקליך געווען פארוקט פון דעם אמת'ן גאנג פון די זון, אן דעם וואס זיי זאלן דאס וויסן.

ביז ווען מיט איבער 400 יאר צוריק איז געקומען א גוי'אישער חכם, גריגארי, און ער האט איבערגערעכנט דעם גוי'אישן לוח פון אלע פריערדיגע יארן, און ער איז געקומען צום באשלוס אז עס איז געשעהן א גרויסער טעות, און עס איז שוין באמת 14 טעג שפעטער ווי מען מיינט אז עס איז. און למשל ווען עס איז דאס קומענדיגע מאל געווארן די ניי־יאר יאנואר 1 האט מען א שפרונג געגעבן ביז יאנואר 14. קומט אויס אז אויב איז ביז דעמאלטס געווען אנגענומען אז די 'תקופה' איז דעצעמבער 25 איז דאס פון היינט אן 14 טאג שפעטער יאנואר 6.

כאטשיג אלע גוים האבן אנגענומען דעם טויש פון זייער חכם, און זיי האבן איבערגעשפרונגען די 14 טאג, איז אבער געבליבן א מחלוקה ווען עס איז די 'חאגע'. די גוים וואס רופן זיך קאטאליקן זענען ווייטער געבליבן האלטן די חאגע אינעם אלטן טאג דעצעמבער 25, אפילו עס איז שוין נישט די תקופה, אבער די קריסטן האבן זיך יא גערוקט צו האלטן די חאגע אינעם טאג פון די תקופה, און אזוי איז געבליבן צוטיילט די מיינונגען ביי די גוים ווען רוב וועלט האלט די ערשטע חאגע, און די רוסישע קריסטן און נאך אנדערע האלטן די צווייטע.

וויבאלד אין דעם ענין פון 'ניטל' זענען די גוים די 'בעלי בתים', האבן זיך אידישע קינדער געפירט צו האלטן ניטל לויט ווי עס האבן געהאלטן דעם חאגע די גוים אין די לענדער וואו זיי האבן געוואוינט. די אידן וואס אין זייערע מדינות האבן די גוים געהאלטן די חאגע אין דעצ. 25 האט מען דעמאלטס געהאלטן ניטל, און די אידן וואס אין זייערע לענדער האבן די גוים געהאלטן דעם צווייטן חאגע, האלטן דעמאלטס ניטל.

רביה"ק הדברי יואל זי"ע האט אמאל זיך אויסגעדריקט "היות דארט וואו מיר האבן געוואוינט זענען רוב גוים געווען גריכישע קאטאליקן, וואס זיי האבן געהאלטן זייער חאגע יאנואר פונעם זעקסטן אויפן זיבעטן, האלטן מיר היינט אויך דעם ניטל".

מנהג ישראל תורה היא

הוראות ממרן רבינו הק' הדבר"י זי"ע בעניני ניטל
מספר "מבצר תורה ויראה" ח"ג

ווען איז ניטל? און ביז ווען לערנען מיר נישט אין ניטל?

בנוגע דעם מנהג ישראל תורה נישט צו לערנען אין 'ניטל נאכט' זענען דא מערערע מנהגים, מיר וועלן דא ברענגען ווי דער **רבי זי"ע** האט זיך געפירט, און ווי אזוי ער האט געהייסן טאן פאר זיינע תלמידים.

דער רבי האט געהייסן האלטן 'ניטל' אין חודש יאנואר אין די נאכט פון 6'סטן צום 7'טן, וואס דאן האט מען נישט געלערנט פון זמן מעריב ביז חצות. אבער אינעם ניטל פון דעצעמבער 25 ווי מען רופט דאס דעם "חתם סופר'ס ניטל", האט מען יא געהעריג געלערנט, אבער דער רבי פלעגט הייסן נישט מאכן קיין חתונות יענע נאכט.

עס האט דערציילט **הרה"ג ר' מענדל פריעדמאן זצ"ל ר"מ בישיבה"ק** אז אינדערהיים האבן די בחורים באמערקט אז דער רבי פרובירט אויסצושטעלן אז ער זאל נישט דארפן פארלערנען אינעם ניטל פון חתם סופר, כאטש ער האט דאס נישט געזאגט, האבן אבער דאס די בחורים אינאכט גענומען. ווען רבי מענדל איז צוגעגאנגען פרעגן דעם רבי'ן אויב דער רבי האט א קפידה נישט פארצולערנען אין יענעם ניטל נאכט, האט אים דער רבי נישט געהעריג געענטפערט, זאגנדיג "נאך חצות קען מען דאך זיכער לערנען". אבער דא אין אמעריקע, דערציילן די תלמידים, אז דער רבי האט געהעריג פארגעלערנט אין יענעם ניטל.

דער רבי פאר זיך פלעגט אויך לערנען נאך חצות געהעריג ביי זיך אינדערהיים, אין די ערשטע יארן ווען די ישיבה איז געווען אונטערן רבי'נס שטוב פלעגן די בחורים זיך זעצן לערנען ביי חצות געהעריג. אלע יארן איז טאקע אזוי געווען איינגעפירט אין די ישיבה אז ניטל האט מען זיך געלייגט פרי, און מען האט געלערנט 6-7 שעה פארן דאווענען פארטאגס.

אין יענע יארן איז 2 מאל אויסגעקומען אז ניטל איז אויסגעפאלן פרייטאג צו נאכטס, תשט"ז און תשכ"א, דאס ערשטע מאל האט דער רבי נישט געזאגט קיין תורה וויבאלד עס איז נאך געווען פאר חצות, אבער דאס צווייטע מאל האט דער רבי געווארט בערך 20 מינוט ביז ס'איז געווארן חצות און דאן האט דער רבי געזאגט תורה. שפעטער אין יאר תשכ"ז איז אויסגעפאלן שב"ק פר' וארא ניטל, האט דער רבי אויך נישט געזאגט קיין תורה, וויבאלד עס איז נאך געווען פאר חצות. אויפן וועג אהיים נאכן טיש האט דער רבי נאכגעזאגט פון בעלזער רב זי"ע וועלכער פלעגט יא זאגן תורה ביים טיש, ווייל די תורה זאגן ביי צדיקים זענען אזוי ווי תפילות.

בשנת תשכ"ב איז 'ניטל' געפאלן מוצש"ק, האט דער רבי נישט געזאגט יענע וואך קיין שובבי"ם תורה. ווען בשנת תשכ"ח איז 'ניטל' געפאלן מוצאי שב"ק פר' ויגש, ביי שלש סעודות האט דער רבי געזאגט גאר א קורצע תורה, אויך מיט א שטילע שטימע.

עס דערציילט אבער הרה"ח ר' עזריאל גליק הי"ו אז ווען דער רבי איז שוין נישט געזונט געווען האט אים דער רבי געזאגט אז ער האלט אז מען זאל האלטן 'ניטל' ביזן עלות. ר' עזריאל האט זיך פרובירט צו דינגען מיטן רבי'ן זאגענדיג אז דער עולם ווייסט אז דער רבי פלעגט ביז היינט אנדערש זאגן, און דער רבי אליין האט דאך אויך געלערנט נאך חצות, האט אים דער רבי געזאגט "אין בעלז לערנט מען דאך נישט פון חצות מיטאג, איך לערן יא ביז מנחה, אבער ביזן עלות ווייל איך נישט מ'זאל לערנען"...

נאך דערציילט ער, אז איינמאל איז דעם רבי'נס פלומעניק הרה"ח ר' שמעון לויפער ע"ה געקומען צום רבי'ן ביי מנחה מעריב און געזאגט אז ער איז אויפגעקומען אז הי' יאר דארף מען האלטן ניטל פונעם 7'טן אויפן 8'טן יאנואר, צוליב פארשידענע חשבונות.

דער רבי האט געהייסן ר' עזריאל מיט ר' שמעון אריבערגיין צו א רוסישן גלח אין די געגענט (ווייל די רוסן האלטן די 'קראצמעך' חאגע אין יאנואר, משא"כ רוב אנדערע גוים אין די געגענט האלטן די חאגע אין דעצעמבער 25) און אים פרעגן ווען ער גייט אין די קירכע, און יענער האט געזאגט אז ער גייט אינעם 6'סטן, האט דער רבי געהייסן בלייבן אזוי זאגענדיג "דא איז דער גוי בעל הבית צו פסק'ענען"...

עס דערציילט איינער פון די תלמידי הישיבה וואס איז אריינגעגאנגען צום רבי'ן ניטל נאכט איבערגעבן געלט פארן רבי'ן, האט ער געזעהן ווי דער רבי האט געהאט אויפן טיש די ספרים "שם הגדולים" און "סדר הדורות". ווען ער האט איבערגעגעבן פארן רבי'ן דאס געלט, האט זיך דער רבי אנגערופן "א פאסיגע צייט אין ניטל צו נעמען געלט"...

מילי דשמעתתא!

חשבון הניטל "למספרם"

*

טראצדעם וואס "ניטל" איז די גוי'אישע חאגע, וואס זיי האלטן ווענגן דעם "אותו האיש יש"ו", איז דער אמת אז זיי אליין ווייסן נישט קיין שום אמת'ע פרטים איבער אים און זיין לעבן, אויסער דאס וואס ווערט דערמאנט אין די ווערטער פון חז"ל.

די גוים ציילן היינט זייער יאר טאג צום "אותו האיש" 2009, דער אמת איז אבער אז עס איז בכלל נישט ריכטיג דער חשבון, און זיי אליין ווייסן נישט ווען ער איז געבוירן.

ווי עס ווערט געברענגט אין **סדר הדורות** איז דער אותו האיש געבוירן געווארן אין יאר ג' אלפים תרע"א לפ"ג וואס דאס איז מיט 2,098 יאר צוריק, באלד 100 יאר פריער ווי זייער חשבון.

מען האט אים גע'הרג'עט ערב פסח שנת ג' אלפים תש"ז מיט 2,063 יאר צוריק, אזוי אז דער גוי'אישער יארטאג האט נישט אין זיך קיין שום אמת און באדייט, דאס ציילט זיך בלויז צום יאר וואס די 'אמונה' אינעם "אותו האיש" האט זיך צוריק אויפגעוועקט מיט באלד 100 יאר נאך זיין פגירה.

עס איז פאסיג דאסווארט וואס **כ"ק מרן רבינו שליט"א** האט געזאגט (בדרשתו ליל ניטל תשס"א) "פונקט ווי די גאנצע אמונה זייער איז א שטיק שקר, אזוי איז אויך זייער חשבון שקר, די גאנצע איז איין שטיק שקר פון קאפ ביז פיס"...

עס איז אבער וויכטיג צו ווייסן אז ס'איז א איסור צו ציילן די יארן לויט זייער יאר, ווייל דאס ציילט צו אן עבודה זרה, אין די ספרי שו"ת זענען דא מערערע שאלות להלכה ווענגן רעכענען אויפן גוי'אישן יאר ווען עס איז נישטא קיין ברירה, אבער סתם אזוי איז דאס זייער א הארבע זאך און מ'דארף זיין זייער געווארענט דערין.

ווענגן דעם פירן זיך אידן, אז אפילו ווען מען מוז שרייבן זייער יאר, שרייבט מען בלויז 09' נישט אלע 4 נומערן. ווי אויך שרייבט מען צו דאס ווארט "למספרם".

❀

שואל כענין

היי יאר האלטן מיר **ניטל** זונטאג ביינאכט נאכן זעקסטן טאג אין יאנואר **JANUARY**, דאס הייסט צווישן דעם 6'טן און 7'טן יאנואר איז ניטל.

פארוואס ביזן יאר 1900 האט מען געהאלטן ניטל פונעם 5'טן אויפן 6'טן, און פארוואס נאך 2100 וועט מען האלטן ניטל פונעם 7'טן צום אכטן און פארוואס 2000 האט זיך דאס נישט געטוישט?

בפרדס הפרשה

טעמים על מניעת לימוד התורה בניטל

די נאכט פון **"ניטל"** איז איינגעפירט ביי אידן איבעראל אז מען לערנט נישט קיין תורה, צוליב דעם וואס דעמאלטס האלטן די גוים דעם געבורטסטאג פון זייער פירער 'יוזל' אדער ווי ער ווערט ארגינעל אנגערופן אין חז"ל מיטן נאמען "ישו הנוצרי".

דער ערשטער מקור פון נישט לערנען אין **"ניטל"** ווערט דערמאנט אין ספר **רגל ישרה** פון הגה"ק בעל **בני יששכר** זי"ע (מערכת יש"ו), דארט ווערט געברענגט אז דער אותו האיש איז געווען פון די קליפה פון כלבים (הונט) וואס דער עיקר כח פון די קליפה איז אין חודש טבת, און נאכמער דעמאלטס ווען עס געפאלט תקופת טבת, דעריבער האבן זיך אידן געפירט אז מ'לערנט נישט **"ניטל"** ווייל דאס גיט ח"ו א כח פאר די קליפה און די כוחות הטומאה.

דער **בני יששכר** שרייבט דארט אז ער האט געהערט פון מגידי אמת אז עס האט עטליכע מאל פאסירט ווען מענטשן האבן יא געלערנט תורה אין **ניטל**, אז עס איז געקומען א הונט צו זיי אין שטוב, און ער שרייבט דערויף **"ומנהג ישראל תורה הוא"**.

דער **רבי הדבר"י זי"ע** האט אמאל דערציילט אז אויך דער **חתם סופר** זי"ע האט אמאל געלערנט אין ניטל, און ער האט געזעהן א הונט ביי זיך אין שטוב זייט דעמאלטס האט ער מער נישט געלערנט ניטל נאכט (בוצינא קדישא ח"א ע' ר"ג).

מ'דערציילט אז א גלח האט געפרעגט **רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע** ווי אזוי זאגן אידן אז די וועלט שטייט אויף זייער תורה, יניטלי לערנט מען דאך נישט קיין תורה, און פונדעסטוועגן בלייבט די וועלט שטיין, האט אים רבי יונתן צוריק געענטפערט אז וויבאלד דאס איז א **מנהג ישראל** איז דאס אליין א **תורה** און אויף דעם האלט זיך די וועלט.

דער **חתם סופר** (אגרות סופרים ב' ב') ברענגט דעם טעם פארוואס מען לערנט נישט ניטל, כדי מען זאל זיך לייגן פרי און אויפשטיין פרי צום לערנען, וויבאלד די גוים שטייען אויף פרי צו גיין אין זייערע תיפלות קען דאס ח"ו גורם זיין א קטרוג אויף אידן, דעריבער האט מען גע'אסר'ט צו לערנען תורה, נאר מען זאל זיך לייגן גלייך נאך מעריב און אויפשטיין ביי חצות לערנען.

נאך א טעם שטייט אין **ספר המטעמים** כדי עס זאל אים נישט בייַשטיין דער זכות פון די תורה וואס ער האט געלערנט, וואס ווי באקאנט איז דער אותו האיש געווען א תלמיד פון דעם תנא רבי יהושע בן פרחי' און ער איז שפעטער ארויס לתרבות רעה.

דער **ערוגת הבשם** ברענגט בשם הגה"ק בעל **דברי יחזקאל** זי"ע אז דער פסוק **"עת לעשות לה' הפרו תורתיך"** איז בגימטריא **"זו שעה שתקופת טבת נופלת בו"**.

פארוואס הייסט דער זמן "ניטל"?

אין ספר **לב שמח** פון הרה"ק מאלעסק זי"ע שטייט אז וועגן דעם הייסט דער טאג ניטל, ווייל **ניטל** איז ראשי תיבות **י**ודן **ט**'ארן **נ**'ישט **ל**'ערנען.

אין **תרומת הדשן** (סי' קצ"ה) ווערט דער טאג אנגערופן **ניתל** מיט א **ת'**, דאס צייגט אז וועגן דעם ווערט דאס אזוי אנגערופן ווייל דעם אותו האיש האט מען אויפגעהאנגען.

דער **בני יששכר** אין ספר **רגל ישרה** (מערכת י' אות ק"ב) זאגט אז דאס הייסט **ניטל** ווייל דאס איז דער **"ליל נטילתו ועקירתו מן העולם"**.

דער הייליגער **רבי ר' מאיר'ל פרעמישלאנער זי"ע** האט געזאגט אז ביי אים איז א שמחה אין **ניטל** נאכט. ווייל ווען דער אייבערשטער איז דן די גאנצע וועלט ראש השנה, קומען די גוי'אישע שרים צו גיין מיט טענות, און זיי זאגן אז עס איז נישט קיין גערעכטער משפט ח"ו, ווייל די גוים ווייסן נישט אז עס איז היינט ראש השנה. אבער ווען עס קומט אן **ניטל**, וואס דאס איז ביי זיי א גרויסער טאג, און דאך גייען זיי זיך מטמא זיין מיט אלע עבירות און זיי פארברענגען מיט הוללות, ווערט מיט דעם באשטעטיגט דער פסק דין פון ראש השנה, אז עס איז נישטא נאך אזא ערליך און הייליג פאלק ווי כלל ישראל (שו"ת תשובות והנהגות להגאון הראב"ד דעיה"ק ירושלים ת"ו, ח"א סי' תקנ"א)

ליצנותא דעבודה זרה!

מפי ספרים וסופרים

*

הגה"ק רבי אברהם יושע פריינד זצ"ל דער נאסאדער רב פלעגט זאגן, אז צוועלף אזייגער בייטאג, דעמאלטס ווען די געטשקע הערט דעם קלאנג פון די גלאקן וואס קלונגען אויף די תפלה, דעמאלטס ווערט ער דארשטיג און ער גייט זיך נעמען צו טרינקען.

די מענטשן וואס האבן דאס געהערט האבן זייער געשטוינט הערנדיג די ווערטער, און זיי האבן אים געפרעגט: רבי, א געטשקע קען דען גיין?

האט דער נאסאדער רב צוריק געפרעגט: און הערן קען ער דען יא? ווען ער הערט דעמאלטס גייט ער!...

*

הגה"ק רבי ר' יונתן אייבשיץ זצ"ל האט אמאל געפירט א וויכוח מיט א גוי'אישן בישאף, און ער האט אים מנצח געווען.

האט אים דער בישאף געזאגט "פון דעם וואס דו האסט מיך מנצח געווען איז נישט קיין סימן אז דו ביסט קלוגער פון מיר, נאר וויבאלד דו ביסט געבוירן געווארן א איד, האסטו זיך גוט אויסגעלערנט צו בארעכטיגן די טענות וואס מיר האבן קעגן די אידן. לאמיר מאכן פארקערט, איך וועל יעצט זיין אויף די זייט פון די אידן, און דו וועסט זיין אויף די זייט פון די קריסטן, און אויב דו וועסט מיך נאך אלס קענען מנצח זיין וועל איך וויסן אז דו ביסט קלוגער",

רבי יונתן האט מסכים געווען.

האט דער בישאף אנגעהויבן צו טענה'ען "מילא אונז אידן האבן א יו"ט פורים, ווייל מיר האבן געהאט א נס, און מיר זענען ניצול געווארן פון המן, אבער די קריסטן, פארוואס מאכן זיי א חאגע ווי פורים? וואס איז דאס זייער שמחה?"

האט רבי יונתן געענטפערט "יא, די קריסטן האבן אויך געהאט א גרויסן נס, ווייל אויב ח"ו המן הרשע הרג'עט אויס די אידן, וואלט שוין דאן אויך געשטארבן זייער ג-ט, ווייל יוזל שטאמט דאך פון אידן, און אויב מ'וואלט גע'הרג'עט אלע אידן וואלט ער קיינמאל נישט געבוירן געווארן".

דער בישאף איז נתפעל געווארן פון די חכמה פון רבי יונתן.

*

אין ספר אסם בושם (אות צ"ג) ווערט דערציילט:

א קריסטליכער גלח האט אמאל געפרעגט א איד: ביי ענק אידן גייט דאך דער טאג נאך די נאכט, און שבת ויו"ט עסט עטס דאך א סעודה ווייל דער קומענדיגער טאג איז שבת, פארוואס דעמאלטס אום פורים פירט מען זיך צו מאכן א סעודה בייטאג און שפעטער פארנאכטס, ציעהט מען עס אריין ביינאכט?

האט אים דער איד געזאגט: דו האסט זייער גוט געפרעגט, אבער לאמיר דיך צוריק פרעגן א שאלה, ביי ענק גייט דאך דער נאכט נאכן טאג, און פאר ענקער חאגע טאר מען נישט עסן און טרינקען, פארוואס פונקט פאר די 'קראצמעך' חאגע מאכט עטס שוין א גאנצע סעודה א נאכט פריער?

נאר וואס דען? די צוויי שאלות ווערן פארענטפערט אינאיינעם, וויבאלד דער נס פורים איז געקומען דורך א גוי, המן הרשע, פירן מיר זיך מיט די זאך אזוי ווי ענק, ווייל ווען נישט דער גוי המן, וואלט קיינמאל נישט געווען קיין פורים פאר די אידן. ביי ענקער חאגע איז פונקט פארקערט, ווען נישט די אידן וואלט עטס נישט געהאט ענקער יוזל, דעריבער טוט עטס דעמאלטס אזוי ווי אונז.

*

מען האט אמאל געפרעגט הג"ר אייזל חריף זצ"ל, פארוואס אלע ימים טובים האלט מען 2 טאג וועגן ספיקא דיומא, משא"כ ביי ניטל איז נאר איין טאג.

האט ער געענטפערט אז מ'האלט טאקע יא 2 טאג, ווייל מיר ווייסן "אם תעזבני יום יומיים אעזבך", מילא אז מ'לערנט נישט איין טאג, איז דאס שוין גורם אז מ'זאל נישט לערנען נאך א טאג.